

Sabelskjöldarn

2006

Kära släktmedlemmar

*Nu är det dags igen för en ny tidning och ett nytt år, och då infinner sig den vanliga frågan; vad hände under året som gått? För en del i släktföreningen har det ju inte hänt mer än att ni fick en tidning och ett inbetalningskort på väskanten. Vi i styrelsen har äntligen bestämt oss för en omtryckning av boken *Om ätten Sabelsköld och livdragonen Carl Sabelskölds avkomlingar*.*

Boken är nu tryckt och ser likadan ut som originalet vilket bl.a. innebär att namnet Sabelskjöld stavas med -sk- istället för -skj-. Den förra upplagan trycktes 1982 och det var först vid släktmötet i Kristdala 1992 som vi beslöt att i fortsättningen stava namnet Sabelskjöld med -skj- och eftersom den nya upplagan är en kopia av den gamla fanns alltså inte möjlighet till ändringar.

Styrelsen har sökt bidrag från olika fonder för att kunna hålla tryckkostnaderna nere. Ännu har vi inte fått svar från alla men Oskarshamns kommun har bidragit med 2.000 kronor. Eftersom det handlar om

en omtryckning är det svårare att få hjälp med bidrag från fonderna. Om det varit fråga om en nytryckning hade det förmodligen gått bättre.

I förra årets tidning skrev jag att vi hade funderingar på att anordna ett extra släktmöte i Blacksta och så kommer det också att bli. Vi hade ett extra släktmöte här i Kristdala och Bråbo 2003 som vi tyckte var mycket lyckat, och nu gör vi ett nytt försök. Förra gången vi hade släktmöte i Blacksta var 1986, så det borde vara dags igen. Den gången hade vi själva släktmötet inne i Flen och åkte sedan ut till Blacksta. Den här gången har vi hela sammankomsten i Blacksta.

Blacksta är ju en historisk plats för oss i släktföreningen. Det var här som Carl Sabelskjöld "den gamle majoren", som jag brukar kalla honom, ligger begravd tillsammans med sin andra hustru Ingeborg Rosenstråle. Vi hoppas att så många som möjligt av er har tillfälle att komma. Vid förra släktmötet där 1986 kom 125 personer.

Varmt välkomna till Blacksta!

*Kristdala i april 2006
Allan Ohlsson
Ordförande*

Sabelskjöldska släktföreningen bjuder in till släkträff i Blacksta

Lördagen den 13 maj 2006
kl 12.00-16.00 ca

**På programmet står bl.a. buffélunch, Blacksta kyrka,
visning av Blaxsta vingård och besök på Ekenäs.**

Välkommen till föreningens släktmöte i en historisk och vacker miljö.

Blacksta kyrka och Ekenäs gård

Blacksta kyrka var makarna Carl och Ingeborg Sabelskjölds hemkyrka, vilket vittnas om i flera nertecknade uppgifter. Den gamla fina kyrkan ligger i Flens kommun i Södermanland. Ekenäs gård hörde tidigare till Vadsbro. Den rätta sockengränsen följde förr vattendraget mellan Vadsbrosjön och Långhalsen, men då gården hade närmare till Blacksta, fick Carl Sabelskjöld tillåtelse att räkna egendomen till Blacksta kyrka.

Kyrkan uppfördes på 1100-talet. På medeltiden byggdes den om till ett rektangulärt rum och på 1700-talet vidgades fönstren för att kyrkan skulle bli ljusare och luftigare. Den nuvarande inredningen är i huvudsak från 1929 års restaurering.

Makarna Sabelskjöld hade med all säkerhet ett stort inflytande på kyrkan. Två medeltida järnkronor finns i koret. Kronorna överfördes på 1600-talet från Vadsbro kyrka till Blacksta - hade möjligen familjen Sabelskjöld påverkat flyttningen?

Makarna skänkte två vackra tennljusstakar till kyrkan. De har tredelad fot och på var och en av fotens tre sidor finns en sköld, av vilken en innehåller initialerna C.S.S. och Sabelskjöldska vapnet, den an-

dra har initialerna I.R.S. och Rosenstrålska vapnet och den tredje, årtalet 1663. Ljustakarna finns kvar i kyrkan och tas fram vid högtidligare tillfällen.

På klockstapelns ena klocka finns inskriptionen, Carlel I. Sabbelsiold till Ekenäs. Även detta minner om Sabelskjölds betydelse och inflytande under den tiden.

På väggen till vänster om ingången i kyrkan finns deras gravsten. Den täckte tidigare graven som hör till Ekenäs och finns vid sakristian. Gravstenen har inom en oval lagerkrans ätterna Sabelskjöld och Rosenstråles vapen. Inskriptionen, som numera är så nött att den knappast kan tydas, lyder: "Här under ligger begravnen Kongl. Maj:ts tro man fordom Major utöwer Smålands Kavalleri, den ädle och välborne Herren, Herr Carl Sabelskjöld till Ekenäs, Bråhult och Tompta, född a.1590 d.2 januari och genom timmeliga döden avsomnade på Ekenäs 1663 d. 12 oktober och vart begraven d. 6 martii 1664. Samt hans älskliga hustru ädel och välborne Ingeborg Rosenstråle med deras kiära barn och Lifsarvingar anno 1664."

Besök kyrkan - den har många ting som minner oss om att här har en gång våra förfäder levat!

Ekenäs är ett typiskt sörmländskt landskap med åkrar och sjöar i öppna dalgångar mellan barrskogsklädda höjder. Det är ett omväxlande landskap, som fått prägel av dynamiska samspel mellan människor och natur, som pågått i flera tusen år. När villkoren för samspel har förändrats, har landskapet förändrats.

Kyrkoherden Lars Hallman skrev 1748:

"En den ljufligaste belägenhet hafver sjelva naturen behagat, at på den hålla ospard. Af alt, som förmår, at gjöra en landsbygd behaglig felas här intet."

Ekenäs gård fick sitt nuvarande utseende 1905, då den byggdes om i tidens mode, den nationalromantiska stilen. Grundstommen i huset är tillsammans med gårdens båda askar det som finns kvar av 1700-talets Ekenäs. Ursprungligen hade gården två flyglar framför huvudbyggnaden.

Gården kallades på 1400-talet Träcksta eller Troxta, ändelsen -sta betyder bostad eller gård och förekommer i namn på bosättningar från järnåldern. Av den medeltida gården finns inga byggnader bevarade. Det vita magasinet bakom huvudbyggnaden är gårdens äldsta hus och härstammar från 1600-talet. Lars Hallman skrev angående namnet Ekenäs. "Vi kunna tro, att det fått sitt namn av ekar, som där ymnigt vuxit och växa ännu, samt näset varpå gården ligger".

Även idag sätter eken sin prägel på Ekenäs. Här står den största och kanske äldsta eken som har en stamomkrets på 7,5 meter i brösthöjd och är minst 500 år gammal.

Ekenäs gård ägdes i slutet av 1500-talet av fogden Jöns Mårtensson, senare av sonen Carl Sabelskjöld, som också ägde Bråhult i Kristdala socken. Egendomen övertogs efter Carl Sabelskjölds död 1663 av hans äldste son Jöns Sabelskjöld (död 1696). Även om denne står som ägare, var boet oskiftat till slutet av 1680-talet.

Under åren har det funnits många ägare till Ekenäs gård. Idag ägs den av **Stiftelsen Oscar och Lili Lamms minne**. Stiftelsen har till ändamål "att ekonomiskt stödja vetenskaplig forskning för svensk naturvård, särskilt vad avser problem sammanhängande med markvård, vattenvård, landskapsvård och växtskydd". Ekenäs gård utgör en bas för stiftelsens verksamhet och har kommit att bli en mötesplats för forskare, studenter, lantbrukare och en intresserad allmänhet.

Artiklarna sammanställda
av Rolf Svensson

Om ödets vägar och en märklig sten

Del 1 - Släktforskningen

Strax före påsk 2002 fick jag e-post från en kvinna som visade sig vara en borttappad kusin till min pappa. Hon hade hittat min gammelfarfars namn på min släktforskningshemsida när hon letade efter syskon till sin farmor. Av henne fick jag en mailkopia från en Marianne Lundén, och som innehöll massor av namn vilka började med min gammelfarfars föräldrar.

Jag som inte visste mer om honom än att han hette Otto Renius Nilsson och var född i Högsby, Småland blev ju mycket intresserad. När jag stötte på ovanliga och intressanta namn långt ner i mailet blev det riktigt spännande. När jag sökte på Internet började jag ana att det bakom mina smålandsbönder till anfäder fanns mer än fattiga torpare och backstusittare. Så blev jag medlem i släktföreningen och 2003 deltog jag och maken i släkträffen i Bråhult.

Del 2 - flytten

Vi flyttade från Stockholm till Småland under sensommaren 2005.

Men vi började leta efter en lagom liten gård redan för fyra år sedan. Vi började sökandet i Södermanland och vidare ner i Västergötland. Så köpte makens föräldrar en skogsgård i Östergötland och då vände vi blickarna ditåt. Men den i våra ögon "perfekta" gården dök inte upp där heller.

Sommaren 2004 körde vi sonen till ett läger utanför Kalmar och passade på att ta en minisemester samtidigt. Vi hade bestämt att åka upp längs 34:an. När vi passerade en liten ort vid namn Ruda så frågade jag maken på skoj om vi inte skulle bosätta oss där. Jag tyckte det var ett lustigt namn och en så liten ort att vi nästan passerat innan jag fått ur mig meningen.

Efter några kilometer närmade vi oss Högsby och vi slogs av hur vackert det var där. När vi var i Bråhult året innan passerade vi norr om Högsby på väg 23. Jag blev genast förälskad i trakten och ville gärna flytta till min anfaders födelseort, men maken saknade ett öppet landskap och var inte alls intresserad av att leta hus där. Landskapet söder om Högsby är dock betydligt öppnare och nu blev han intresserad.

I mitten av maj 2005 när vi nästan gett upp drömmen om en liten gård så såg jag en annons om ett ställe i just Ruda i Högsby. Eftersom fotografierna såg mer än intressanta ut så bokade vi tid med mäklaren för en titt. Och nu bor vi här, bara några få mil från Sabelskjölds gamla sätesgård Bråhult, och endast ett par kilometer ifrån den äldre Carl Sabelskjölds första svärföräldrars säte, Åsebo herrgård. Hans första hustru är för övrigt begravd i Högsby kyrka.

Del 3 - stenen

När jag fick kännedom om hembygdsföreningen i Högsby så blev jag genast medlem. Vid mitt andra

Stenens storlek är
ca 50 x 35 cm

besök där, i mitten av november, så blev jag nyfiken på en bit kalksten med uthuggna ornamenteringar, som stod i en fönstersmyg halvt dold av gardinen.

Veckan efter frågade jag vad det var för sten, och fick till svar att man inte visste det men att stenen hade hittats i trädgården bakom Wickbergs konditori, på Storgatan i Högsby. Det var 1973 när dåvarande ägarna grävde i rabatterna och hittade. När de sålde konditoriet och flyttade till Öland så skänkte man stenen till hembygdsföreningen.

Sedan stenen hittades för snart 33 år sedan har man funderat över vad den föreställer. En äldre man som intresserat sig mycket för stenen trodde att de två S-en upptill på den stor för Staby Skvadron, som en gång i tiden låg stationerade bara någon kilometer bort.

Att det fanns två stora S hade jag redan sett och skämtat om att det kanske stod för Sabelskjöld. Så lyftes stenen fram och jag såg att där även fanns en vapensköld, och att den helt överensstämde med Sabelskjölds vapen, sånär som på ena hörnet som var avslaget och där sabeln ska vara. Jag trodde knappt mina ögon. Trots att den bara är en del av en större sten så är det inga tvivel om vad som är avbildat på den. Jag tog fram mitt medlemskort i släktföreningen och visade vapnet, och alla som såg det var överens om att visst var det samma vapen.

En man hade sin digitalkamera med och tog några bilder på stenen, och när jag fått dem med e-post skickade jag dem genast vidare till Marianne Lindén som blev mycket intresserad.

Jag bjöd in Allan Olsson och Marianne Lindén för att se på stenen och ordförande i hembygdsföreningen, Margareta Bäck, kontaktade lokaltidningarna som kom dit vid samma tillfälle och skrev om fyndet. Marianne och jag forskar nu i och funderar över var stenen kan ha suttit från början, så kanske blir det ett avsnitt till i den här historien om vi har lite tur.

Nu kan man ju verkligen börja fundera över det här med ödets vägar, efter alla dessa kringelkrokar som till slut ledde mig fram till en hittills okänd sten med Sabelskjöldarnas adelsvapen på.

Weronicha Svaleng
Medlem nr. 1368

Herbert Bredhammar - en av föreningens första medlemmar

En av de allra första medlemmarna i Sabelskjöldska släktföreningen är Herbert Bredhammar. Herbert och hans maka Eva är medlemmar nummer 3 och 4. De fick ett brev av makarna

Rutegård om att vara med i föreningen, vilket de gärna ville. Året var 1966 och Herbert var då 50 år. Det innebär att det är 40 år sen och då kan vi räkna ut att 2006 måste Herbert fylla 90 år! Det gjorde han också den 13 januari 2006! Vi GRATULERAR!

När jag ringde och frågade om jag fick komma och intervjua Herbert med anledning av att han uppnått en aktningssvärd ålder och att han varit med i föreningen så länge, svarar Herbert att det går bra, men jag får ta det som det är. Hans maka Eva har varit inlagd på lasarett för en tid sen men hämtat sig och är hemma igen. Vi sätter oss vid köksbordet där Herbert lagt fram en massa klipp- och fotoalbum om Sabelskjöldska släktföreningen. Jag bläddrar lite i dem och pratet om vem som är vem kommer fort igång.

Herbert undrar vad jag vill veta och jag säger att jag mest vill höra om honom själv och vad han har för roliga minnen av föreningen och vad den har betytt för honom!

Herbert och Eva har varit gifta i 62 år! De gifte sig i Kristdala kyrka och efteråt var det fest för 140 man i Evas föräldrahem i Östantorp. Eva säger skrattande att hon är nog "mera" Sabelskjöld än Herbert är.... Herbert säger inte emot och jag tänker att det är nog äkta kärlek det! Prestigen kommer liksom i andra

hand efter så många år! De träffades på dans på onsdagskvällarna på 40- talet i Skalltorp i Björnhult och i Bråbo. Eva gjorde som många andra flickor på den tiden; tog plats i familj i "staden", så det blev många stadsresor för den uppvaktande Herbert!

Både Eva och Herbert är ju Sabelskjöldare och släkt på långt håll. Prästen Meurling sa med glimten i ögat till de unga tu: löp linan ut! Herbert svarade att då får vi väl se till att få in lite "utlänningar" i släkten. Sen kom det sig inte bättre än att flera av sonhustrur och mågar stammade från Tyskland, Ungern och Lettland! Tillsammans har de 4 barn, 6 barnbarn och 4 barnbarnsbarn. Den 8:e generationen brukar idag Herberts föräldragård i Malghult.

Herbert säger att det bästa med att träffas och vara med i föreningen har varit kamratskapet. Det har givit honom många goda stunder och många minnen! Ett roligt minne är när en medlem som var missionär i Brasilien undrade om inte föreningen kunde samla in till en gård i Brasilien att samlas i....

Han har både varit kassör och vice ordförande. När jag frågar honom vad han vill framföra till alla medlemmar som läser "Sabelskjöldaren" säger Herbert lite underfundigt; "löp linan ut" och menar att vi ska fortsätta i föreningen och se till att nya krafter kommer till. Då skulle det kännas bra för Herbert, det skulle innebära att hans arbete inte varit förgäves!

När jag frågar Herbert vad som gjort honom så pigg, viftar Eva på armen och säger; det är jag, det är jag som gjort honom så pigg.....!! Till det ska läggas att vi aldrig tröttnat och att vi druckit mycket kaffe!

Jag känner att jag fått tala med en mycket ödmjuk gammal man med glimten i ögat och förstår att Sabelskjöldska föreningen har inneburit att Herbert både kunnat få och ge mycket social gemenskap.

Nu vill vi gratulera Dig på din 90-årsdag, Herbert, Hipp, Hipp Hurra!

Annika Sabelsjö

Ny upplaga av boken

325 nya exemplar av boken "Om ätten Sabelsköld och livdragonen Carl Sabelskölds avkomlingar" av Sture Heiding och Sven Bankeström är nu tryckta och kostar 300 kronor per styck.

Boken finns att köpa på kommande släktträff i Blacksta men även genom Marianne Lindén (e-postadress: asjogle@telia.com eller tfn 0491-720 52). Betalning sker då via plusgiro och portokostnad tillkommer.

Fler i släkten?

Känner du någon Sabelskjöldare som ännu inte är med i vår förening men gärna vill bli medlem? Medlemsavgiften är för tillfället 100 kronor/år per person eller 150 kronor per familj/år. Beloppet betalas in på plusgiro 16 56 77 - 6. Uppge namn, adress och telefonnummer på blanketten.